

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XLIX. De Immunitate Ecclesiarum, Coemiterii, & rerum, ad eas pertinentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

huc possunt observari sine peccato, quale præceptum est tempus purificationis, post partum, *n. 2.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. n. n. num. 1.

TITULUS XLVIII.

DE ECCLESIIS AEDIFICANDIS, VEL

reparandis.

Quær. 1. A quo, & cuius auctoritate Ecclesiæ aedificari de novo possint? Resp. 1. Quilibet de novo Ecclesiam aedificare potest, interveniente Episcopi Diocesani auctoritate, dummodo etiam alteri Ecclesiæ per hoc præjudicium non inferatur, *n. 1.* Resp. 2. Ad Ecclesiam novam aedificandam non requiritur expressus Episcopi consensus: sed sufficit tacitus, si Episcopus scivit, Ecclesiam constructui, & non contradixit, *n. 2.* Episcopus in fundatione Ecclesiæ debet in loco, ubi Ecclesia est aedificanda, Crucem figere, & primum lapidem ponere, *n. 3.* Quær. 2. Ubi debeat aedificari Ecclesia? Respon. in loco congruo, eoque proprio, & non alieno, *nu. 4.* Quær. 4. An, & ex quibus causis possit aedificari Ecclesia nova, etiam intra limites alterius Ecclesiæ, seu Parochiæ? Respon. propter nimiam distantiam, vel aliam magnam difficultatem, aut incommodum aditum Ecclesiam Parochialem, potest, intra fines illius, nova Ecclesia constructui, idemque innovatur in Concil. Trident. *num. 5.* Ex iusta causa potest nova Parochia, seu Capella, intra limites alterius Parochiæ aedificari, & quænam causa requiratur? *n. 6.* Quando potest appellari, vel non, si erigatur nova Parochia, intra fines alterius? *n. 7.* Alia causa legitima aedificandi Ecclesiam novam est, ob necessitatem leproforum, sine gravi tamen præjudicio Ecclesiæ Parochialis, *n. 8.* Leprosi non debent cogi, solvere Decimas ex hortis, & nutrimentis animalium suorum, *n. eod.* Possunt ob indigentiam populi, novæ Ecclesiæ aedificari, intra fines aliarum Ecclesiarum, non obstante juramento de rebus Ecclesiæ non alienandis, *n. 9.*

§. II. Quenam, præter legitimam causam, conditiones necessario requirantur, ad construendam novam Ecclesiam parochialem?

Requiruntur 1. Ut in illo loco, ubi nova Parochia est construenda, saltem 10. sint Parochiani, *n. 10.* 2. Requiruntur, ut erectio novæ Parochiæ fiat ab Episcopo, cum consilio Capituli, imò, & consensu, *nu. eod.* 3. Ut citetur Rector Ecclesiæ matricis, imò etiam alij omnes, quorum interest, vocentur, *num. 11.* 4. Ut Ecclesiæ de novo constructæ competens dos assignetur, *nu. eod.* 5. Ut in erectione novæ Parochiæ, jus præsentandi Sacerdotem in illa reservetur illis, quibus jure debetur, *n. 12.* 6. Ut Ecclesiæ matri in Ecclesia de novo erecta, pro facultate loci, præter patronatum, competens honor servetur, *num. 13.* 7. Ut Episcopus erigat novam Ecclesiam per se, vel per suum Vicarium generalem, speciale ad id mandatum habentem, *n. eod.*

§. III. Quinam, & ex quibus redditibus teneantur Ecclesias reparare?

ASSERTIO I. Ecclesiæ vetustate, aut casu collapsæ, vel ruinosæ reparari debent ex redditibus Ecclesiæ, si certam portionem reddituum habeat pro fabrica deputatam, nisi aliud habeat consuetudo; alio-

Tomus III.

quin, si certi redditus, aut sufficientes assignati non sint pro fabrica, etiam Parochi cogi possunt, ad reparandam Ecclesiam, *n. 14.* Quin, & alij Clerici, qui Beneficium Ecclesiasticum habent, tenentur contribuere ad Ecclesias reparandas, & in defectum prædictorum, Parochiani, *n. 15.* Quæ dicta sunt de reparatione Ecclesiæ, etiam locum habent in reparatione ædium parochialium, *num. 16.* Hæc innovata sunt à Concil. Trid. *n. 17.* An etiam ij, qui percipiunt Decimas ex prædijs in aliena Parochia sitis, teneantur ad contribuendum pro reparatione illius Ecclesiæ, vel domus parochialis? *nu. 18.* Aff. 2. Ad reparationem Ecclesiæ Cathedralis, seclusa consuetudine, solus Episcopus tenetur ex quarta reddituum suorum, & si sit dives; etiam ultra quartam compelli potest: & quando Canonici etiam ad hoc teneantur, vel inferiores Clerici? *n. 19.* Aff. 3. Ad Ecclesias parochiales reficiendas non tenetur contribuere Patronus, *n. 20.*

§. IV. De mutatione Ecclesiæ secularis, in regularem, & destructione ejusdem.

Quær. 1. An Ecclesia secularis possit converti in regularem? Resp. posse, cum consensu Ordinarij, modo Clericis secularibus, dum superstites sunt, nullum præjudicium fiat, *n. 21.* Non potest, vice versa, Ecclesia Regularis, converti in secularem, nisi in defectum Regularium, *num. 22.* Non possunt Clerici inferiores mutare statum Ecclesiæ suæ, etiam in meliorem, *n. eod.* Non potest concedi privilegium Ecclesiæ primum construendæ: bene tamen potest concedi privilegium, ut incipiat valere, postquam fuerit constructa; potest item Ecclesiæ aedificandæ legatum relinquere, vel ea hæres institui, *nu. 23.* Quær. 2. An Ecclesiæ destrui possint, & ad usus profanos converti? Resp. Non possunt, nisi auctoritate Episcopi, ex iusta causa, quod si destruantur, lapides, & ligna, non possunt applicari ad privatos usus Laicorum, *num. 24.* An, & quomodo, si destruat Ecclesia, amittantur privilegia loco sacro concessa, vel non? *n. 25.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 15.

s. 4. n. 14.

c. 2. n. 8.

c. 5. n. 21. & 22.

c. 3. n. 5. & 6. n. 12.

c. 6. ult. n. 9.

TITULUS XLIX.

DE IMMUNITATE ECCLESIARUM,

Cæmeterij, & rerum ad eas pertinentium.

Quid sit immunitas Ecclesiastica, eaque est triplex, localis, realis, & personalis, *n. 1.*

SECTIO I. De Immunitate locali, quæ competit Ecclesiis, & alijs locis Ecclesiasticis.

§. I. Quenam loca Ecclesiastica immunitate gaudent?

ASSERTIO I. Ecclesiæ, seu Tempia, etiam non consecrata, dummodo auctoritate Episcopi sint benedicta, vel ad publicum Sacrificij, & Sacramentorum usum, ac Officia Divina celebranda sint deputata, gaudent privilegio immunitatis, *num. 2.* Extenditur autem hoc privilegium immunitatis, ut habeat locum 1. Etiam in Ecclesia interdicta, 2. Etiam in Ecclesia polluta, & nondum reconciliata, 3. In omnibus locis, seu habitaculis, Ecclesiæ adhaerentibus, ut sunt Sacrastia, porticus, atrium, item turris, & tectum

Kkk kk

Eccle-

Ecclesiæ. Imò etiam extenditur hoc jus immunitatis ad quæcunque loca existentia in circuitu 40. passuum in Ecclesiis maioribus. 30. verò in minoribus. 4. Hoc privilegium competit etiam Ecclesiæ destructæ, sine Superioris auctoritate, dummodo subsit spes reparationis illius, *nu. 3.* Aff. 2. Hoc privilegium gaudent etiam Cœmeteria, item Oratoria privata: auctoritate tamen Episcopi ad Divinum cultum deputata: Hospitalia auctoritate Episcopi constituta. Item Monasteria, ac domus Religiosorum, cum ambitu claustrum, *n. 4.*

§. II. *An in Ecclesiis, & alijs locis Sacris, aut Religiosis, Judicia exercere, sit contra immunitatem Ecclesiasticam?*

ASSERTIO I. Causæ criminales, in quibus agitur de sanguinis effusione, vel corporali pœna, in Ecclesiis, & alijs locis sacris, tractari non debent, *nu. 5.* Neque etiam causæ civiles ad forum sæculare pertinentes in Ecclesia tractari possunt, ac debent, *num. 6.* Possunt autem Judicia, & causæ Ecclesiasticæ in Ecclesia tractari: quamvis magis deceat, ut extra Ecclesiam exercentur, *n. 7.* An actor, vel reus, cui interdictus est Ecclesiæ ingressus, si causa judicialis tractetur in Ecclesia, repelli debet à judicio? *nu. 8.* Judex autem sæcularis, neque in domibus Ecclesiarum judicare potest, *nu. 9.* & seq. Licitum autem est, in Ecclesiis exercere actus quosdam extrajudiciales, qui non sunt jurisdictionis contentiosæ, *n. 11.*

§. III. *Quinam præterea actus prohibiti sint in Ecclesiis, vel alijs locis Ecclesiasticis, propter reverentiam loci?*

ASSERTIO I. Prohibiti sunt in Ecclesiis, & similibus locis fieri contractus, & negotiationes, & plura alia, de quibus *nu. 12.* & 13. Aff. 2. Sunt & alij præterea actus prohibiti fieri in Ecclesiis, ut ludi theatrales profani, & convivia, *n. 14.*

SECTIO II. *De Jure, sive immunitate Asyli, quod competit Ecclesiis, & alijs locis Ecclesiasticis.*

§. I. *Quo Jure Asylum, sive jus hoc Immunitatis sit constitutum, & quinam Rei criminis fugientes ad Ecclesiam, gaudeant immunitate Asyli?*

ASSERTIO I. Hoc Jus, sive privilegium Asyli, introductum est, non jure naturali, ac Divino: sed humano solum, tum Canonico, tum Civili, *nu. 15.* Unde reus criminis ad Ecclesiam confugiens, non est inde violentè extrahendus, nec damnandus ad mortem, vel pœnam corporalem, & quid faciendum, si servus fugiat ad Ecclesiam? *n. 16.* Idem privilegium Asyli habet, qui fugiens ad Ecclesiam, sed quia clausa est, ingredi non potest, portam apprehendit: item qui fugit ad Sacerdotem portantem Christi Corpus, per plateas *n. 17.* Aff. 2. A prædicta Regula, nullum reum, propter ullum crimen, ad Ecclesiam confugientem posse inde violentè extrahi; Excipitur 1. Latro sive prædo publicus. 2. Nocturnus depopulator agrorum, qui segetes destruit, vel comburit, *nu. 18.* & 19. Ex consuetudine tamen etiam simplices fures non gaudent immunitate Ecclesiæ, *n. eod.* Excipitur 3. Si crimen grave in ipsa Ecclesia committatur, *n. 20.* Porro licet in Jure Canonico expressè, & specificè solum statutum reperitur, non gaudent immunitate Ecclesiasticâ eos, qui committunt homicidium, vel mutilationem in Ecclesia, vel Cœmeterijs, habet ta-

men id locum etiam in adulterio, raptu Virginum, & alijs quibuscunque gravibus delictis commissis in locis sacris, *n. 20.* 2. In quibuscunque gravibus criminibus, si illa in Ecclesia sunt commissa, spe consequendæ immunitatis, vel sine illa, reus privatè privilegio immunitatis, *n. 22.* 3. Etiam is, qui in una Ecclesia deliquit, & postea fugit ad aliam, non gaudet hujus immunitate, *n. 23.* 4. Nec is, qui prope Ecclesiam deliquit, spe immunitatis, si datâ operâ, & ex proposito deliquit prope Ecclesiam, *num. 24.* 5. Qui in Ecclesia existens occidit telo existentem extra Ecclesiam, vel mandat occidi, non gaudet immunitate: neque is, qui existens extra Ecclesiam, occidit, vel occidi mandat existentem in Ecclesia, licet ipse extra sit, per vim, & saltem per vestes extrahit, *n. 26.* An, si fuit rem ablatam deferat ad Ecclesiam, gaudeat immunitate Asyli? *nu. eod.* Delinquens in porticu, vel porta Ecclesiæ non privatè immunitate Asyli, *n. 27.* Sunt & alia quædâ crimina atrociora, in quibus non habet locum immunitas Asyli, etsi commissæ sint, extra Ecclesiam, videlicet homicidium proditorium, crimen assassinij, hæresis, læsæ Majestatis, *n. 28.* Jure Civili verò non gaudent etiam Asylo homicidæ, raptores Virginum, & adulteri: etsi extra Ecclesiam hæc delicta commiserint: sed hoc correctum est per Jus Canonicum, *n. 29.* An, si reus captus ex carcere, vel ex manibus Ministrorum justitiæ elapsus, fugiat ad Ecclesiam, gaudeat immunitate Asyli? *n. 30.*

§. II. *Utrum omnes homines, sive liberi, sive servi, Latini, vel Clerici, aut Religiosi fideles, vel infideles gaudent immunitate Asyli in casibus jure concessis, & an etiam debitor ex causa civili?*

ASSERTIO I. Non solum homines liberi, sed etiam servi, si fideles, & baptizati sint, gaudent immunitate Asyli, ita, ut si ad Ecclesiam fugiant, violentè extrahi non possint, *n. 31.* Aff. 2. Omnes fideles, etsi excommunicati, vel interdicti fuerint, gaudent hac immunitate, *nu. 32.* An etiam Clerici, & Religiosi gaudeant immunitate Asyli, ita, ut ex Ecclesia extrahi non possint? Negativam sententiam tenent plures, ob rationes allatas, *n. 33.* Cum certis tamen limitationibus, *n. 34.* Altera sententia tenet oppositum, etiam Clericos, fugientes ad Ecclesiam, gaudere hac immunitate, ut extrahi non possint, ob rationes allatas, *nu. 35.* Resp. ad argumenta prioris sententiæ, *n. 36.* & seq. Utraque sententia est probabilis, sed secunda probabilior, *cit. n. 37.* An infideles, nempe Judæi, & Pagani, seu gentiles, fugientes ad Ecclesiam gaudeant ejus immunitate? Affirmant plures, *nu. 38.* Sed probabilius negatur: nisi ad Ecclesiam fugientes Baptismum sincerè petant, *n. 38.* Hæretici non gaudent immunitate Asyli, si propter crimen hæresis fugiant ad Ecclesiam, secus, si propter alia crimina, *n. 40.* Aff. 3. Rei, seu debitores, ex causa civili, fugientes ad Ecclesiam gaudent hac immunitate: nisi cum bonis suis fugiant ad Ecclesiam in fraudem creditorum, *n. 41.*

§. III. *Quinam sint effectus, seu commoda immunitatis, qua habent Rei confugientes ad Ecclesiam, vel alium locum sacrum?*

Primus, & præcipuus effectus est, quod reus ex loco sacro extrahi non possit: quamvis si spontè, ac volun-

voluntariè exeat, sine vi, aut dolo Judicis, non violetur immunitas Ecclesiastica, n. 42. Potest tamen Judex secularis, in casibus à jure exceptis, in quibus non habet locum immunitas, reum confugientem ad Ecclesiam per vim extrahere, etiam sine licentia Episcopi, num. 43. At verò cum licentia Episcopi, vel aliorum Rectorum Ecclesiæ, potest etiam in casibus jure non exceptis, in quibus locum habet privilegium immunitatis, Judex secularis reum etiam invitum extrahere: modo de impunitate Rei caveat, n. 44. Quid secundum novam Constitutionem Gregorij XIV. de hac re statutum sit? n. 45. Secundus effectus est, quòd reus non possit in Ecclesia capi, vel incarcerari, num. 46. Tertius effectus est, quòd non possit reus, dum in Ecclesia existit, per Judicem ad mortem, vel ad aliam penam corporalem condemnari, saltem, si exeat reus, fide ei datà à Judice, & juratà de impunitate illius, n. 47. Quartus est, quòd non possit Magistratus secularis prohibere, quò minus victus, & vestitus, & alia necessaria ad reum in Ecclesiam deferantur: quamvis custodiam extra Ecclesiam apponere possit, vel si exeat, capi, & incarcerari n. 48. Quintus effectus est, quòd res, quas reus ad Ecclesiam fugiens secum detulit, non possint ei per vim auferri, dummodo non sint res alienæ, n. 49.

§. IV. Quale crimen committat, & quam penam incurrant Judices per vim extrahentes reos ex Ecclesiis?

ASSERTIO I. Judex secularis, si sine licentia Prælati Ecclesiastici, reum invitum, & per vim extrahat ex Ecclesia, præter casus jure exceptos, Sacrilegium committit, & possunt Prælati, Judici vim adhibenti resistere, n. 50. & obligatur Judex, ad restituendum Ecclesiæ reum, vi extractum, num. 51. Aff. 2. Qualem penam incurrit, secundum Jus Civile, & Canonicum, qui violenter extrahit reum, in casu jure non excepto, vel aliàs violat immunitatem, n. 53.

SECT. III. De immunitate, & exemptione rerum, seu bonorum ad Ecclesias, & Ecclesiasticas personas pertinentium à secularibus oneribus, seu tributis.

Res Ecclesiasticæ sunt triplicis generis, quædam consecratæ, vel benedictæ, quæ ad Divinum cultum deputantur, & hæ sunt exemptæ ab oneribus secularibus. Aliæ non consecratæ, ut bona immobilia, vel mobilia, alia propria Clericorum, num. 53. Item triplicia sunt onera, personalia tantum, vel merè realia, vel mixta, id est, partim personalia, partim realia, & quæ illa sint? n. 54. Est autem hic sermo non de oneribus, quæ imponuntur Clericis à Prælati Ecclesiasticis: sed quæ à Principibus secularibus, n. 55.

§. I. An bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum sint immunia, & exempta à secularibus oneribus, seu tributis merè realibus, ordinarijs, ac perpetuis?

ASSERTIO I. Bona, quæ ad fundationem, & dotationem Ecclesiæ pertinent, sunt exempta ab omnibus realibus tributis, & oneribus secularibus. Alia verò bona, quæ ad Ecclesiam ex alijs titulis, vel causis pervenerunt, si illa, antequam ad Ecclesiam transirent, jam habuerunt impositum onus reale perpetuum, & invariabile, ex vi dominij, aut pacti præcedentis, v. g. contractus censualis, feudalis, vel emphyteutici, non sunt immunia à tali onere: sed cum

Tomus III,

eodem ad Ecclesiam transeunt, nu. 56. Verum postquam bona jam sunt acquisita Ecclesiæ, non potest amplius hujusmodi onus reale ipsis denuo imponi à secularibus, nu. eod. Aff. 2. Bona Ecclesiastica sunt exempta ab illis oneribus, seu tributis realibus, quæ Principes seculares imponunt prædijs, & fundis in suo territorio sitis, non ex vi proprii dominij: sed lege ordinariâ, ac perpetuâ, ex potestate jurisdictionis supremæ, quàm habent in tali territorio, nam talia bona non transeunt cum eo onere ad Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas, si postea ad eas perveniant, n. 57. Aff. 3. Illa onera, & tributa realia, quæ sunt imposita bonis patrimonialibus Clericorum, ex vi alicujus pacti, vel contractus, transeunt etiam ad Clericos, si prius illis fuerint imposita, nam postea imponi non possunt, nu. 58. Aff. 4. Etiam bona patrimonialia Clericorum sunt exempta ab illis oneribus, ac tributis realibus, quæ non ex vi pacti: sed ex vi jurisdictionis publicæ imponuntur à Principibus secularibus, n. 59. Quando procedat hæc Regula, quòd bona Ecclesiarum, & bona Clericorum propria eodem jure, ac privilegio gaudeant, & quando non? n. 60.

§. II. An bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum sint immunia, & exempta ab omnibus oneribus, seu tributis etiam novis, & extraordinarijs?

Quænam sint tributa ordinaria, perpetua, & invariabilia, & quæ nova, temporalia, & variabilia? n. 61. Bona non solum Ecclesiarum, sed etiam Clericorum propria, & patrimonialia, tam mobilia, quàm immobilia, sunt exempta ab omnibus tributis, non merè realibus: sed mixtis, & multò magis à novis, & extraordinarijs, & quibuscunque alijs collectis, & exactionibus, n. 62. Idque probatur ex Jure Canonico, cit. nu. 62. & duobus seqq. Non tantum prohibita sunt illa tributa, & contributiones, quæ ex bonis jam ante possessis ab Ecclesia, vel personâ Ecclesiasticâ, quando fuerint impositæ, exiguntur: sed etiam ex illis bonis, quæ postea acquiruntur ab Ecclesia, vel personâ Ecclesiasticâ, etiam si illa, cum antea essent secularia, hujusmodi tributis, & collectis essent obnoxia, n. 65. & 66. Probatur hæc immunitas à tributis, & exactionibus etiam ex Jure Civili, n. 67. Et solida ratione, n. 68. Ac denique confirmantur dicta ex nova Bulla Urbani VIII. nu. 69. Respondetur ad aliquos textus Juris Canonici, & Civilis, qui adversari videntur, n. 70. Refutatur eorum error, qui asserunt, quòd contributiones, & exactiones novæ, & extraordinariæ, quæ ob occurrentem gravem, vel publicam necessitatem imponuntur, vel exiguntur, sint onera merè realia, n. 71.

§. III. Quænam conditiones requirantur, ut Clerici, alique personæ Ecclesiasticæ, Seculares, sive Regulares teneantur, imò licet possint contribuere, & quando etiam novæ, & extraordinariæ contributiones illis imponi, vel ab ijs exigi possint?

ASSERTIO I. Plures sunt conditiones requisitæ ad licitam contributionem Clericorum: nam primò requiritur, ut Episcopus, & Clericus simul deliberent, an, & quantum laicis contribuendum sit, 2. Ut necessitas valde gravis, vel evidens utilitas sub-

sistat. 3. Ut Laicorum facultates ad relevandas communes necessitates non sufficiant. 4. Ut contribu-

Kkk kk 2

tio-

tiones ab Ecclesiasticis fiant sponte, & absque ulla exactione, ac coactione. §. Ut prius consulatur S. Pontifex, n. 72. Quando Clerici compelli possint ad contribuendum Laicis, & à quo? num. 73. Aff. 2. In quibusdam tamen casibus Principes, & Magistratus sæculares Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis collectas, & contributiones imponere, vel ab ijs exigere possunt. Veluti 1. Ex speciali privilegio, vel cum licentia expressa S. Pontificis, tales collectas, vel contributiones imponi possunt. 2. Si bona Ecclesiarum, vel Clericorum ab Imperatore, vel Rege ipsis data fuerint in Feudum, quia Clerici, ratione Feudorum, sunt subiecti Domino Feudi. 3. Si bona ab initio in prima fundatione à Principe sæculari donata fuerint, reservata sibi in talibus bonis iurisdictione, & iure imponendi, & exigendi collectas, & contributiones quascunq; n. 74. An tributa, quæ antequam ad Ecclesiam personam Ecclesiasticam pervenirent, jam erant obnoxia, seu gravata tributis realibus, transeant cum hoc onere ad Ecclesias, & Clericos? n. 75.

§ IV. An Clerici teneantur contribuere pro necessitatibus, vel utilitatibus publicis, & communibus Laicorum & Clericorum?

Proponitur sententia affirmativa, n. 76. Sed opposita negativa est probabilior, & communior, num. 77. Eaque probatur, tum ex Jure Canonico, tum etiam ratione, n. 78. Quando Clerici propter necessitatem, vel utilitatem communem Clericis cum Laicis, debeant contribuere, vel non? n. 79. Resp. ad Leges, & argumenta allata pro prima sententia affirmativa, n. 80.

§. V. De immunitate, & exemptione Clericorum à tributis, aliisque oneribus merè personarum.

Qu. 1. An Clerici sint immunes à tributis, & oneribus merè personalibus, cujusmodi est census, seu tributum capitationis? Resp. affirmative, nu. 81. Et hinc etiam Ecclesiæ, & Clerici non debent gravari angarijs, & perangarijs, nu. 82. Quar. 2. A quibus præterea oneribus personalibus Clerici sint exempti? Resp. ab oneribus personalibus sordidis sunt immunes Clerici. Item à tutela pupillorum, vel cura Minorum, quamvis enim possint suscipere tutelam legitimam proximorum consanguineorum, non autem dativam, vel testamentariam. Item Episcopi, & Monachi nullam tutelam suscipere possunt; tutelam verò miserabilium personarum omnes Clerici, & Monachi suscipere possunt. Non tenentur Clerici ire ad bellum, ut manu pugnent, nu. 83. Quar. 3. An Clerici teneantur ad custodiam mutorum Civitatis? Resp. ordinariè, & regulariter non tenentur, nisi id exigat magna necessitas defendendi Civitatem ab hostibus, n. 84. Quar. 2. An Clerici possint cogi, ut hospitium præbeant militibus in domibus suis Resp. non possunt, n. 85.

§. VI. Quinam gaudeant privilegio immunitatis, seu exemptionis ab oneribus, & tributis impositis per Principes sæculares?

Quar. 1. An omnes Clerici gaudeant hoc privilegio immunitatis? Resp. 1. non solum omnes Ecclesiæ, & loca pia, sed etiam omnes Clerici sæculares, etiam in minoribus Ordinibus constituti, imò, & primà Tonsurâ tantum initiati sunt immunes ab omnibus oneribus, & tributis laicalibus. Excipiunt ali-

qui Clericos in Minoribus, qui Beneficium non habent, vel non incedunt in habitum, & tonsuram, vel alii cui Ecclesiæ non deserviunt, Clerici verò etià excommunicati, suspensi, interdicti, vel irregulares hoc privilegio gaudent. Non item Clerici conjugati, etiam cum unica, eaque Virgine, n. 86. Hoc privilegium aliqui extendunt etiam ad familiam Clericorum, sed sine fundamento, n. eod. Resp. 2. Omnes Regulares utriusque sexus, non solum Professi: sed etiam Novitij gaudent hoc privilegio immunitatis à tributis, & collectis. Idemque est de Eremitis, & Ordinibus Militaribus, n. 87. Quar. 2. An Laici, Coloni, & Emphyteutæ Ecclesiæ, aut Clericorum, etiam gaudeant immunitate à gabellis, & tributis? Resp. 1. Coloni perpetui, seu adscriptitij Ecclesiæ, id est, terræ colendæ in perpetuum adscripti, & obligati gaudent immunitate à gabellis, & tributis Ecclesiis, & Clericis concessa: Coloni verò partitij, qui colunt agros pro certa parte fructuum, sunt immunes quoad illam partem fructuum, quam Ecclesiæ præstare tenentur: non autem quoad eam partem fructuum, quæ ipsorum propria est, num. 88. Resp. 2. Similiter probabilius est, quòd Emphyteuta Ecclesiæ teneantur ad solvendas collectas ratione utilis domini, quod est omnino separatum à dominio directo Ecclesiæ, & merè laicum, ac profanum, n. 89.

§. VII. De pœnis violentiam immunitatem Ecclesiasticam, exigendo, vel imponendo Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, collectas, aut alias exactiones.

Plures sunt pœnæ statutz Jure Canonico. Et primis pœna excommunicationis lata est in collectantes Ecclesias, vel Clericos, & fautores eorum. Secundò constitutiones, & sententiæ, quibus Laici imponunt collectas, vel onera Clericis, sunt ipso iure irritæ, & nullo unquam tempore valiturz. Item Rectores excommunicati ob prædicta, manent excommunicati, etiam post depositum officium: & qui succedit in officio, si intra mensem non satisfecerit, manet excommunicatus, num. 90. Idque extenditur, & declaratur, num. 91. Tertiò, omnes Ecclesiarum Prælati, qui Laicis imponunt Tallias, & alia onera solvunt, vel promittunt, aut consentiunt se soluturos, quovis titulo, aut colore: vel etiam Laici, qui ista imponunt, vel recipiunt, vel recipi faciunt, & qui dant auxilium, vel consilium, aut favorem, eo ipso, excommunicationem incurruntz ipsi Papæ reservatam. Universitates verò Ecclesiasticæ interdicto supponuntur, quod sine speciali licentia Papæ tolli non potest, non obstantibus quibuscunq; privilegijs, n. 92. Porro pœnæ prædictæ postea sunt revocatæ, quoad Clericos, solventes collectas Laicis, aut alia onera præstantes, & pro infectis haberi debent, & præcipitur, ut prædictæ pœnæ solum habeant locum in exigentibus collectas, & ad id dantibus auxilium, consilium, vel favorem, non verò in solventibus etiam sponte: deinde præcipitur, Concilium Lateranense, & alia Concilia generalia diligenter observari, n. 93. Denique in Bulla Cœnæ Domini, etiam excommunicatio fertur in collectantes Ecclesias, & Ecclesiasticas personas, & qui nova pedagia, & gabellas in terris suis imponunt, n. 94.

§. VIII. De alijs quibusdam pœnis Jure Canonico statutis in violantes immunitatem Ecclesiasticam.

Præterea excommunicati sunt, qui in causis Ecclesiasticis impediunt, ne quis Litteras Apostolicas impetret, vel litiget coram Iudice Ecclesiastico, Ordinario, vel Delegato, sive indirectè, sive directè, per se, vel per alium, nec non dantes auxilium, consilium, vel favorem, donec Iudici Ecclesiastico, & parti impeditæ satisfecerint, *n. 95*. Item Domini temporales prohibentes suis subditis, ne cum personis Ecclesiasticis contrahant, vel communia obsequia eis exhibeant, sunt excommunicati ipso jure, *nu. 96*. Denique statuitur etiam, ut Prælati, qui pro procuracione, vel servitio impendendo Legato, vel alteri plus extorquent à subditis, quàm impendant, extorta restituant, & tantundem dent pauperibus: Superior verò, apud quem de hoc querela fuit facta, si sit negligens in executione hujus statuti, canonicè puniendus est, *n. 97*.

SERIES CAPITULORVM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 9. & duob. seqq.

c. 2. n. 84.

c. 3. n. 88.

c. 4. n. 62. & n. 90.

c. 5. n. 5.

c. 6. n. 16. & tribus seqq.

c. 7. n. 63. & n. 90. & 91.

c. 8. n. 97.

c. 9. n. 2. & 3.

c. 10. & ult. num. 20. & pluribus seqq.

IN SEXTO.

c. 1. n. 64. & duob. seqq.

c. 2. n. 6. 12. & 13.

c. 3. n. 92.

c. 4. n. 95.

c. 5. & ult. n. n. 96.

IN CLEMENTINIS.

Clement. unic. num. 77. &

93.

Extravag. un. Inter communes. n. 93.

TITULUS L.

NE CLERICI, VEL MONACHI SÆCULARIBUS negotijs se immisceant.

§. I. Quenam negotia Clericis Sæcularibus, & Regularibus sint permissa, vel prohibita?

Duplex est negotiatio, una improprie dicta, altera proprie dicta, utraque per se est licita, & bona: per accidens tamen, quia occasionem præbet fraudibus, & injustitijs, sæpe est illicita, & mala, *num. 1*. *Ass. 1*. Negotiatio merè lucrativa, & proprie dicta, quæ aliquid emitur principaliter ad hoc, ut immutatum carius vedatur, est prohibita Clericis, & Religiosis, quamvis actus non sit invalidus, *nu. 2*. Quando negotiatio sit licita Clericis, & an etiam si fiat per alium? *nu. 3*. *Ass. 2*. Etiam negotiatio improprie dicta, quando aliquid emitur, ut mutatum, postea vendatur, prohibita censi debet Clericis, & Religiosis, *nu. 4*. Quando hujusmodi negotiatio sit licita Clericis? *n. 5*. *Ass. 3*. Clerici, vel Monachi non solum sub pœna excommunicationis prohibentur, negotiari causâ lucris: sed neque Monachi, nomine proprio possunt conducere possessiones à Clericis, vel Laicis, nec Laici tenere Ecclesias sub titulo conductiois, *nu. 6*. Licetum est Clericis, & Religiosis honestum aliquod artificium exercere ad victum, & vestitum sibi parandum, aut otium fugiendum, *n. 7*.

§. II. An omnibus Clericis interdicta sit negotiatio, & quam penam incurrant Clerici, & Religiosi, qui in casibus non permisis negotiantur?

Negotiatio in primis est prohibita Clericis in Sacris Ordinibus constitutis, imò etiam in Minoribus, si competens Beneficium habeant: sicut etiam alijs non Beneficiatis, secundum probabiliorem sententiam,

n. 8. Clerici, & Religiosi, qui in casibus jure non permisis negotiantur, debent excommunicari. 2. Possunt etiam suspendi ab Officio, imò, & deponi ab Ordine Clericali. 3. Tenentur solvere vectigalia ex rebus, in quibus negotiantur: imò etiam ex alijs bonis proprijs, si ter moniti, non abstineant, *num. 9*. 4. Omnia acquisita à Clericis per negotiationem illicitam, tanquam spolia pertinent ad Cameram Apostolicam, *n. 10*.

§. III. An Clerici possint licitè tractare, & judicialiter cognoscere causas sanguinis?

Clericis in Sacris constitutis non licet exercere judicium sanguinis, nec per se, nec per alios mutilare, aliàs privandi sunt Officio, & Beneficio, imò etiam per censuram Ecclesiasticam compescantur: nec quisquam Clericus litteras dicet, aut scribat pro vindicta sanguinis, *n. 11*. & 12. Idque procedit, non solum in Clericis in Sacris constitutis, sed etiam in non Sacris, seu Minoribus: Imò etiam talis Clericus sit irregularis, si mors, vel mutilatio ex tali scriptura sequatur, *n. 13*. Episcopus, vel alius Clericus habens jurisdictionem temporalem, etsi non possit agitare causas sanguinis, potest tamen eas, sine periculo incurrendæ irregularitatis, delegare alijs, *n. 14*. & 15.

§. IV. Quenam præterea Officia, aut Ministeria sæcularia prohibita sint Clericis?

In primis Clerici non debent esse Ministri, nec Procuratores Laicorum, quod si moniti contrafecerint, & deprehendantur in fraude, occasione negotiorum, illis Ecclesia subvenire non debet, *nu. 16*. Idque intelligendum est de Clericis in Sacris constitutis, aut Beneficiatis, *n. 17*. 2. Prohibetur Clericis, ne procuraciones, aut jurisdictiones sæculares exercere præsumant, alioquin deponendi sunt ab Ecclesiastico Ministerio: si verò Religiosi fuerint, qui hæc attentarint, strictius puniendi sunt, *n. 18*. 3. Sacerdos non debet gerere Officium Vicecomitis, aut Præpositi sæcularis, alioquin, si hoc agere præsumpserit, & monitus non desiterit, excommunicandus est, *n. 19*. 4. Prohibetur Clericis, ne exercent artem Chirurgiæ, quæ aduisionem, vel incisionem inducit: nec impendant ritum consecrationis, aut benedictionis, purgationis aquæ ferventis, vel frigidæ, salvis prohibitionibus de duellis, *n. 20*. Clericus in Sacris non debet constitui Dux belli: neque Clerici exercere possunt artem Chirurgiæ, etiam citra aduisionem, vel incisionem: nisi causâ pietatis erga personas miserabiles id faciant, *n. 21*. Quibus præterea negotijs sæcularibus in specie prohibeantur Clerici, vel Monachi, se immiscere? *n. 22*.

§. V. De Officio Tabellionis, seu Notarij Clericis, & Religiosis interdicto.

Quær. 1. An, & ob quas causas Officium Tabellionis sit interdictum Clericis, & Monachis, aut Religiosis? Resp. In sacris Ordinibus constitutus per Beneficiorum subtractiones compelli debet, ut ab Officio Tabellionatus desistat, appellatione remotâ, quia est genus quoddam negotiationis: non tamen amittitur, ipso jure, *n. 23*. Quær. 2. Quibus Clericis interdictum sit Officium Tabellionatus? Resp. 1. Clericis constitutis in Ordinibus Sacris, & qui Beneficium Ecclesiasticum habent, *nu. 24*. 2. Etsi Clericus in Sacris sit constitutus, si tamen non habet competens Beneficium, potest exercere Officium Tabellionis.

Kkk kk 3

lio.